

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра теорії та практики перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
МАЙЯ НІКОЛАЄВА
09 _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи перекладацької майстерності

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Освітньо-професійна програма: "Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська"

Освітньо-професійна програма: "Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька"

Освітньо-професійна програма: "Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька"

Освітньо-професійна програма: "Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська"

ОНУ
2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи перекладацької майстерності» Одеса:
ОНУ, 2023. 13 с.

Розробник: Матузкова Олена Прокопівна, д.філол.н, професор, професор кафедри теорії та
практики перекладу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу.

Протокол № 1 від « 25 » 08 2023 р.

Завідувач кафедри _____ (Ірина РАЄВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша –
англійська» _____ (Наталя БІГУНОВА)

Погоджено із гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша –
німецька» _____ (Інесса АЗАРОВА)

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша –
іспанська» _____ (Олена ГРИГОРОВИЧ)

Погоджено із гарантом ОПП «Романські мови та літератури (переклад включно), перша –
французька» _____ (Мальвіна МАРІНАШВІЛІ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол № 1 від 29 08 2023 р.

Голова НМК _____ (Олена ГРИГОРОВИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол № __ від. “ ” 202__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ірина РАЄВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол № __ від. “ ” 202__ р.

Завідувач кафедри _____ (Ірина РАЄВСЬКА)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
<p>Загальна кількість:</p> <p>кредитів – 3/3</p> <p>годин – 90/90</p> <p>змістових модулів – 1/1</p>	<p>Галузь знань 03 Гуманітарні науки</p> <p>Спеціальність: 035 Філологія</p> <p>Спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська</p> <p>035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька</p> <p>035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська</p> <p>035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька</p> <p>Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p>	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		Практичні, семінарські	
		30 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи перекладацької майстерності» входить до переліку вибіркових дисциплін, що формують лінгвістичну базу перекладача. Дана програма являє собою стислий курс особливостей формування професійної компетенції перекладача. У цьому курсі викладені основні етапи перекладу Біблії, а також складові професіоналізму перекладача. Крім того, увагу приділено історії перекладу, видам перекладу, перекладацькій етиці.

Основною **метою** даної програми є формування загальних та фахових компетентностей у здобувачів освіти, вироблення навичок критичного осмислення, аналізу і синтезу складових професійної компетенції перекладача. Основна мета обумовлює вирішення таких **завдань**: окреслення основних складових перекладацької компетенції; характеристика становлення перекладацьких концепцій в аспекті перекладу Біблії; ознайомлення здобувачів з професійним кодексом перекладача, лінгвокультурними аспектами перекладу, а також з видами перекладу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

Інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) та методики навчання іноземних мов у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної й педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних (ЗК):

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення завдань у практичних ситуаціях.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР03. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПР06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПР10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: основні складові професійної компетенції перекладача; професійний кодекс перекладача; основні етапи перекладу Біблії; види перекладу.

вміти: характеризувати відповідний етап перекладу Біблії; визначити складові професійної компетенції перекладача; окреслити види перекладу; описати типові неприємні ситуації під час перекладу та способи їх подолання; користуватись інформаційними технологіями та електронними базами даних для вирішення практичних завдань.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні складові професіоналізму перекладача

Тема 1. Професія перекладача: необхідні навички та навчання протягом життя. Перспективи працевлаштування для перекладачів-початківців.

Тема 2. Професійний кодекс перекладача: дедлайни, конфіденційність, надійність. Перекладацьких дрес-код в залежності від заходи та виду перекладу.

Тема 3. Фонові знання перекладача: біблейські мотиви та біблеїзми; міфологічні мотиви; алюзії на відомі цитати світової літератури.

Тема 4. Володіння рідною мовою як невід'ємна складова перекладацької діяльності. Розвиток словникового запасу та синонімічної гнучкості в рідній мові.

Тема 5. Реалії та стратегії їхньої передачі в залежності від перекладацької ситуації. Основні способи перекладу реалій та їхня комбінаторність.

Тема 6. Перекладацький буквалізм: причини виникнення та види буквалізмів. Шляхи подолання буквалізму при перекладі.

Тема 7. Психологічна підготовка перекладача: стриманість, стійкість, інтелектуальна гнучкість, емоційний інтелект.

Тема 8. Професійна захопленість перекладача: важливість професійного розвитку протягом життя. Варіанти розширення професійних можливостей перекладача. Інформаційні технології і переклад.

Тема 9. Типові неприємні ситуації під час усного перекладу: що робити, коли підводить техніка, люди або нерви. Роль партнера при синхронному перекладі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	ср		л	п	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Основні складові професіоналізму перекладача										
Тема 1. Професія перекладача: необхідні навички та навчання протягом життя. Перспективи працевлаштування для перекладачів-початківців.	10		4		6	10		2		8
Тема 2. Професійний кодекс перекладача: дедлайни, конфіденційність, надійність. Перекладацьких дрес-код в залежності від заходи та виду перекладу.	10		4		6	10		2		8
Тема 3. Фонові знання перекладача: біблейські мотиви та біблеїзми; міфологічні мотиви; алюзії на відомі цитати світової літератури.	10		4		6	12		2		8
Тема 4. Володіння рідною мовою як невід'ємна складова перекладацької діяльності. Розвиток словникового запасу та синонімічної гнучкості в рідній мові.	8		2		6	8		2		8
Тема 5. Реалії та стратегії їхньої передачі в залежності від перекладацької ситуації. Основні способи перекладу реалій та їхня комбінаторність.	10		4		6	12		2		8
Тема 6. Перекладацький буквалізм: причини виникнення та види буквалізмів. Шляхи	8		2		6	8				10

подолання буквалізму при перекладі.										
Тема 7. Психологічна підготовка перекладача: стриманість, стійкість, інтелектуальна гнучкість, емоційний інтелект.	12		4		8	8				10
Тема 8. Професійна захопленість перекладача: важливість професійного розвитку протягом життя. Варіанти розширення професійних можливостей перекладача.	12		4		8	11				10
Тема 9. Типові неприємні ситуації усного перекладу: що робити, коли підводить техніка, люди або нерви. Роль партнера при синхронному перекладі.	10		2		8	11				10
Усього годин	90		30		60	90		10		80

5. Темі семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин очна /заочна
1	Тема 1. Професія перекладача: необхідні навички та навчання протягом життя. Перспективи працевлаштування для перекладачів-початківців: дискусія, обговорення кейсів кар'єри випускників.	4/2
2	Тема 2. Професійний кодекс перекладача: дедлайни, конфіденційність, надійність. Перекладацьких дрес-код в залежності від заходів та виду перекладу: дискусія та обговорення проблемних моментів кодексу перекладача; складання глосарію перекладацьких термінів та професіоналізмів.	4/2
3	Тема 3. Біблія та біблеїзми; Вульгата та Септуагінта; лінгвокультурологічна адаптація сучасних перекладів Біблії; міфологічні алюзії у перекладі; знання творчості видатних письменників: виконання вправ з перекладу окремих речень та уривків текстів, що містять досліджувані елементи.	4/2

4	Тема 4. Вільне і творче володіння рідною мовою: синонімічна гнучкість перекладача: вправи на розвиток синонімічної гнучкості в українській мові, використання її при перекладі.	2/2
5	Тема 5. Способи перекладу реалій: вправи на виявлення та передачу реалій. Перекладацький аналіз та переклад уривків текстів, що містять досліджувані елементи.	4/2
6	Тема 6. Види перекладацьких буквалізмів: зіставний аналіз текстів оригіналу та перекладу на предмет виявлення буквалізмів, вправи на подолання проблеми буквалізму в перекладі.	2/-
7	Тема 7. Психологічна підготовка перекладача: стриманість, стійкість, інтелектуальна гнучкість, емоційний інтелект: дискусія та обговорення, виконання вправ з перекладу з імітуванням складних ситуацій для перекладача.	4/-
8	Тема 8. Професійна захопленість перекладача: важливість професійного розвитку протягом життя. Варіанти розширення професійних можливостей перекладача. Інформаційні технології і переклад.	4/-
9	Тема 9. Типові неприємні ситуації усного перекладу: що робити, коли підводить техніка, люди або нерви. Роль партнера при синхронному перекладі: дискусія, розгляд кейсів з роботи перекладачів.	2/-
	РАЗОМ	30/10

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин очна/заочна
1	Тема 1. Підготувати доповідь/презентацію за темою заняття за одним з аспектів теми, що розглядається. Підготуватися до обговорення та дискусії.	6/8
2	Тема 2. Підготувати ілюстровану доповідь/презентацію за темою заняття за одним з аспектів теми, що розглядається. Підготуватися до обговорення та дискусії.	6/8
3	Тема 3. Скласти двомовний глосарій за одним з аспектів теми, що розглядається; за необхідністю, надати коментар та ілюстрації до обраних одиниць глосарію	6/8
4	Тема 4. Розробити декілька власних вправ (за зразком) на розвиток словникового запасу та синонімічної гнучкості в рідній мові. Провести роботу в парах.	6/8
5	Тема 5. Скласти список найпоширеніших реалій обраної географічної локації, запропонувати варіант їхнього перекладу та обґрунтувати такі варіанти.	6/8

6	Тема 6. Підготувати ілюстровану доповідь/презентацію за темою заняття за одним з аспектів теми, що розглядається. Підготуватися до обговорення та дискусії.	6/10
7	Тема 7. Підготувати доповідь/презентацію за темою заняття за одним з аспектів теми, що розглядається. Підготуватися до обговорення та дискусії.	8/10
8	Тема 8. Скласти орієнтовний план власного професійного розвитку під час навчання в університеті. Обґрунтувати пункти плану.	8/10
9	Тема 9. Підготувати ілюстровану доповідь/презентацію за темою заняття за одним з аспектів теми, що розглядається. Підготуватися до обговорення та дискусії.	8/10
	РАЗОМ	60/80

9. Методи навчання

Словесні: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія.

Наочні: презентація результатів власних досліджень.

Практичні: перекладний (лексико-перекладний, граматико-перекладний).

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний контроль: усне опитування, участь у дискусії контрольні письмові роботи, оцінювання виконання самостійних завдань, оцінювання доповідей, бланковий тест, письмовий переклад.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Здобувач освіти
Зараховано (90-100)	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань з перекладу та перекладацькому аналізу, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності, зокрема, застосування перекладацьких трансформацій, обрання варіативних відповідників при перекладі текстів елементами досліджуваних перекладацьких проблем та ініціює нові шляхи їх виконання, зокрема, при перекладі текстів з елементами досліджуваних перекладацьких проблем; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, зокрема, при перед- та перекладацькому аналізі; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Зараховано (75-89)	Виконав адекватний переклад більшості запропонованих текстів з елементами, що відносяться до ключових проблем перекладу. (спираючись на попередні роботи); має стійкі навички виконання завдання з перекладу та перекладацького аналізу запропонованих текстів.

Зараховано (60-74)	може використовувати знання в стандартних ситуаціях (на задовільному рівні перекладає тексти з вказаними перекладацькими елементами), має елементарні, нестійкі навички виконання завдання з аналізу та перекладу. Правильно переклав половину речень у запропонованих текстових матеріалах. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незараховано (35-59)	Не передає не тільки деталі, а й загальний сенс запропонованих текстових відрізків, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно перекладає лише окремі речення в запропонованих текстах за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незараховано (1-34)	виконує лише елементи завдання на аналіз та переклад текстів, що відображають основні досліджувані проблеми перекладу, потребує постійної допомоги викладача.

11. Питання для поточного контролю

1. Окресліть основні переваги професії перекладача.
2. Окресліть основні «підводні камені» професії перекладача.
3. Назвіть складові професійного кодексу перекладача.
4. Що передбачає поняття «надійність перекладача»? Чому ця риса така важлива в професійній перекладацькій діяльності.
5. Що передбачає «NDA за замовчуванням» в професійному кодексі перекладача?
6. Які правові наслідки можуть бути передбачені при порушенні перекладачем «перекладацької таємниці»?
7. У яких випадках перекладач може бути притягнути до адміністративної/кримінальної відповідальності за виконання неякісного перекладу.
8. Прокоментуйте посилення ролі перекладача в період повномасштабного вторгнення РФ на територію України.
9. Окресліть основні відмінності роботи перекладача і «фіксерів».
10. Назвіть техніки психологічної підготовки перекладача перед перекладом «важких» тематик (розповіді біженців, жертв насилля і таке інше).
11. Назвіть основні «стовпи» загальних фонових знань перекладача.
12. Окресліть структуру Біблії та етапи історії її перекладу.
13. Опишіть характеристики стародавнього етапу перекладу Біблії.
14. Опишіть характеристики середнього етапу перекладу Біблії.
15. Опишіть характеристики сучасного етапу перекладу Біблії.
16. Назвіть основні стратегії при перекладі відомих біблейських цитат.
17. Стратегії до перекладу цитат зі священних книг інших поширених релігій (Тора, Коран).
18. До яких міфологічних систем належать найбільш цитовані міфологізми у перекладі?

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Матузкова О.П., Гринько О.С., Негру А.П. Перекладаємо з української мови англійською професійно: навчально-методичний посібник із курсу «Практика перекладу». Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2021. 160 с. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/30352/1/pereklad.pdf>
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи перекладацької майстерності». Одеса: ОНУ, 2023. 13 с.
3. Силабус робочої програми «Основи перекладацької майстерності».

14. Рекомендована література

Основна

1. Дзера О.В. Біблійна інтертекстуальність і переклад: англо-український контекст: монографія. Львів: Вид-во Львів. ун-ту ім. І. Франка, 2017. 490 с.
2. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). 5-е вид., випр. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2017. 448 с.
3. Translation. History. Culture : a sourcebook / translated and edited by André Lefevere. General editors : Susan Bassnett and André Lefevere. London ; New York : Routledge, 2013. 182 p.

Додаткова

1. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2014. 464 с.
2. Кравченко Н.О. Синергійність англомовного релігійного дискурсу (теолінгвістичний підхід): монографія. Одеса: КП ОМД, 2017. 408 с.

3. Ребрій О.В. Сучасні концепції творчості у перекладі: монографія. Харків, 2012. 376 с.
4. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2017. 247 с.
5. Bell R.T. Translation and translating. Longman, 2012. 292 p.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Професійна платформа «Перекладачі в Дії». URL : <https://litcentr.in.ua/index/0-51>
2. Proz.com. Інтернет-спільнота та робочий простір для професіоналів, що працюють з мовами. URL: <https://www.proz.com/>
3. CW Lab. Платформа он-лайн освіти для перекладачів. URL: <https://cw-elab.com/en/>